



Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2.

DELAVCI

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članstvo izvod po 1.— Din.

Oglašiti po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Stavka pekovskih pomočnikov v Ljubljani.

Ljubljana, 5. okt. 1927.

Neznosne delovne in mezdne razmere so prisilile pekovske pomočnike, organizirane v Zvezi živilskih delavcev Jugoslavije, da so odposlali 13. septembra t. l. svojim mojstrom in »Zadruzi pekov in kolačnikov« spomenico. V tej spomenici zahtevajo spremembo delovnega reda, 50% plačano čezurno delo ter zednačenje plač. Zadruga gg. mojstrov ni niti smatrala za potrebno, da odgovori na te zahteve pekovskih pomočnikov. Na ponovno zahtevo dne 30. tm. naj odgovorijo v zadnjem momentu do 6. ure zvečer, sicer da bodo izvajali konsekvence, je načelstvo zadruge odgovorilo, da vztraja slejkoprej na prvotni svoji izjavi, da se ne razgovarjajo. Da protestirajo proti temu nečuvnemu zadržanju zadruge in mojstrov, so pekovski pomočniki sklenili 24-urno obustavo dela, da s tem prisilijo svoje delodajalce, da se razgovarjajo na podlagi predloženih zahtev. Še ob 11. uri zvečer je šla delavska deputacija k načelniku zadruge s predlogom, da so delavci pripravljeni vrniti se na delo, ako da pismeno garancijo, da se v nedeljo, odnosno v ponedeljek popoldan prično pogajanja. Deputacija je prejela povoljiv odgovor. Po kaj so prišli!!! Razume se, delegacija je po tem arogantnem sprejemu zapustila pisarno. Ko so zaupniki povedali, kakšen odgovor so dobili, tedaj so napravili sklep, da morajo vztrajati v štrajku do končne zmage.

Pripomniti moramo, da so se nekateri mojstri poslužili najbolj grdih sredstev denuncijantstva. Šli so na policijo ter pripeljali kakih 6—8 uniformiranih stražnikov, ki so štrajkajoče obkolili, ter izjavili, da imajo ovadbo, da se v Gradišču siloma zadržuje pomočnike, da ne morejo na delo. Ko je predsednik, s. Niko Zupan, pozivjal navzoče štrajkajoče pomočnike, da naj oni, kateri smatrajo, da so s silo zadržani, takoj odidejo, so vsi kakor en mož, soglasno se izjavili, da so prostovoljno sklenili ostati solidarno vso noč na svojih mestih. Ko je policijska asistenca videla, da je vse to laž, kar so gg. mojstri natvezili — je kratkoma odšla. Značilno za te gg. je to, da so se začeli, ko so videli, da ne morejo razbiti delavske solidarnosti, se izgovarjati, da bodo šli po krumirje iz vojaških pekarn. Štrajkajoči pomočniki so se tem grožnjam smejali, pripominjajoč, da so morda vojaški peki sposobni peči komis, ne bodo pa najbrže sposobni, peči kifelčke in zemlje. Nekateri mojstri so v svoji uvidevnosti šli tako daleč, da so že na svojo roko podpisali predložene zahteve, med njimi je tudi zadruga »Delavska pekarna« na Viču.

Vsled nepopustljivosti mojstrske zadruge in večine podjetnikov se stavka kompaktno nadaljuje.

Živel boj pek. pomočnikov!

Živela delavska solidarnost!

Lep uspeh v boju za 8-urnik!

Trgovski uslužbenci, organizirani v naši »Zvezi privatnih nameščencev« so sklenili, da najprej izvojujejo boj za 8-urnik. Njihove zahteve so izražene v sledeči resoluciji:

»Trgovski nastavljeni, zbrani na članskem sestanku »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije« v Ljubljani dne 16. septembra 1927

ugotavljajo:

a) da pri odpiranju in zapiranju trgovin v Ljubljani vlada popoln kaos in anarhija, ter da je s tem poedinim trgovcem dana možnost samolastnega postopanja in neomejenega izkoriščevanja nameščencev;

b) da za reguliranje enotnega odpiranja in zapiranja trgovin v Ljubljani ne obstoja nobena naredba, pač pa so vse dosedanje tozadevne naredbe razveljavljene;

c) da takšno brezpravno stanje omogočava razmah umazane konkurence med poedinimi trgovci s tem, da se delovni čas od dne do dne podaljšuje na škodo interesov trgovskega nameščenstva;

d) da se s podaljševanjem delovnega časa ogrožava eksistenco zaposlenih in s tem povečava število brezposelnih;

e) da se z nobene strani doslej ni podvzela resna akcija za reguliranje odpiranja in zapiranja trgovin, ter da je vsled tega kaos in anarhija zavzela tolike dimenzije.

Zahtevajo:

da g. Veliki župan ljubljanske oblasti izda naredbo za enotno odpiranje in zapiranje trgovin v Ljubljani na bazi 8-urnega delovnega časa, ter da podvzame vse mere, da se bo ta naredba striktno izvajala.

»Zveza privatnih nameščencev« je tudi dosegla svoj uspeh. Ljubljanski veliki župan je izdal na njihovo intervencijo sledeč odlok:

Ljubljana, 4. okt. 1927.

O. br. 2550.

Predmet: Odpiranje in zapiranje trgovin v Ljubljani.

Zvezi privatnih nameščencev Jugoslavije, podružnici

v Ljubljani, Gledališka ul. 8.

Na vlogo z dne 19. septembra t. l. v zadevi odpiranja in zapiranja trgovin v Ljubljani Vas obveščam, da sem prejel od g. ministra za socialno politiko pod br. 8914 z dne 30. septembra t. l. naročilo, da v smislu § 13. Zakona o zaščiti delavcev odredim odpiranje in zapiranje trgovin v Ljubljani na osnovi 8-urnega delovnega časa. Tozadevno naredbo bom izdal v najkrajšem času.

Veliki župan: Vodopivec I. r.

To je prvi uspeh organiziranega nastopa. Strnite še bolj svoje vrste in doživljali boste nove uspehe.

Živela enotna strokovna zveza!

vajo pregled produkcije v enem letu. Sedaj je namreč minulo eno leto od kar se je ustanovil jeklarski in železarski kartel. Dotično poročilo pove:

V zadnjem četrtletju 1926 se je produciralo 27.58 milijonov ton blaga, v prvem četrtletju 1927 že 29.29 milijonov ton. Od te produkcije namerava dodeliti novo pristopajočim članom 2.14 milijonov ton.

Kremenita in dosledna je njih solidarnost in te solidarnosti se mora tudi vsak kovinski delavec učiti! Če bi delavci kaznovali tovariša, ki gre na delo za manjšo plačo, kakor je določena v kakih delavski pogodbi bi prišla oblast in vzela bi ga v varstvo, v zapor!

V Luksemburgu so pa gospodje direktorji sprejeli soglasno predlog, ki se glasi:

»Vsako podjetje, ki bi jeklo ali železo prodajalo ceneje kakor mu je konferenca cene nastavila, se ga kaznuje po 4 dolarje za vsako prodano tono železa ali jekla!«

Marsikateri kovinar si bo mislil, kaj pa to nas briga. Kaj sklepajo v Luksemburgu.

No temu pa ni tako! Vpliv kartelov in navijanje cen surovemu železu, vse to vpliva po celi Evropi tja v najmanjšo delavnico, ker se kapitalizem vedno bolj koncentriira in pritiska s svojo izkoriščevalno silo ne samo na evropski temveč na trg celega sveta! Karteli, trusti in fuzijoniranje veleindustrije in bank, to je vedno pogostejše na dnevnem redu delodajalskih kongresov, konferenc in drugih kapitalističnih zborovanj. Vse to pomeni naraščanje kapitalistične moči v dobro organiziranih podjetniških združenih moči. To moč pa bo čutil manjši producent, delavec in pa konzument.

Kaj naj ukrene delavstvo proti temu? Naši kovinarji imajo prav tak interes, kakor ostali njihovi tovariši celega sveta, to je: izpopolniti morajo svoje poklicne organizacije in z vso močjo podpreti svojo delavsko politično stranko in potom nje zahtevati to, kar je kovinarski kongres že v Praži v svoji resoluciji zahteval, t. j., da sklene Narodna skupščina zakon, v katerem bo določba, da mora delavstvo dobiti svojo kontrolo v teh kartelih.

Strokovne organizacije pod organiziranim kapitalizmom.

Vsak strokovničar čuti, da morajo strokov. organizacije temeljito zboljšati svojo dosedanjo taktiko vzpričo velikih izprememb v gospodarstvu. V dnevnih bojih in izkušnjah iščemo novih potov in načinov. Pri tem je priporočljivo, da poslušamo one, ki imajo najbogatejše izkušnje v razrednem strokovnem boju.

Te dni je imela svoj kongres najvzornejša avstrijska organizacija — zveza kovinarjev. Na tem kongresu je marsikateremu slovenskemu sodruhu poznani s. Domes razložil tako lepo smer, v katero se razvijajo današnji boji med delom in kapitalom, da moramo vsaj glavno misel Domesovih izvajanj podati v našem slovenskem strokovnem listu.

Znaki današnjega gospodarskega razvoja so sledeči:

1. Kapitalistično stremljenje po koncentraciji (osredotočenju, združenju) posameznih podjetij v kartele in potem v truste.

2. Racionalizacija — to je zboljšanje v proizvodnji in prodajanju blaga.

Obe struji jačita pozicije zasebnega kapitala. S karteli hočejo predvsem odpraviti konkurenco med kapitalisti, držati visoke cene blagu in s tem povečati podjetniški dobiček.

Z racionalizacijo hočejo obrate opremiti z najboljšimi delovnimi sredstvi, delovni proces poenostaviti z boljšo organizacijo dela in s tem znižati stroške proizvodnje.

Obenem s tem bi se morale zvišati delavske plače. Toda v resnici pada realna (stvarna) plača in delež delavcev na produkcijskih stroških. Dviga se samo podjetniški dobiček in brezposelnost se veča. Vse to mora poostriiti nasprotja med delom in kapitalom in povzročiti velike konflikte. Kapitalisti bodo marsikje skušali zaplesti delavce v boje, v katerih bi delavstvo propadlo. Vsak poraz bo skušal kapital izrabiti tudi za osiabiitev politične moči proletariata.

Delavstvo danes mnogo težje brani svoje gnotne interese. To vidimo najbolje pri mednarodnem

jeklenem kartelu.

Ta obvladuje produkcijo jekla cele Evrope! Tovarniški gospod v doseda-

njem pomenu besede je izgubil. Obstoji samo še ravnatelj, ki nima ničesar odločati. Če pridejo k njemu delavci in pravijo: »Ne gre več tako, vi zahtevate od nas, da več storimo, dajte nam še večje plače, ker naše sile več trpe.« Ravnatelj zmiga z rameni in pravi: »Jaz ne morem«, kajti odloča se daleč od tovarne same. O tem odloča vodstvo kartela, ki sploh odloča o vsem. Veliki karteli so danes močnejši kakor male državne oblasti.

Iz teh dejstev moramo napraviti nujen sklep, da proti internacionalnemu združenju kapitalistov postavimo večjo internacionalno moč delavcev.

To pa moremo doseči le s tem, ako organiziramo delavce v lastni deželi in da tesneje združimo delavce raznih strank v gospodarske bojne enote.

Tesnejše zveze posameznih strok so nujno potrebne.

Svetovna gospodarska konferenca v Ženevi je rekla, da pomeni racionalizacija dela večje plače za delavce. To se na kongresu zelo lepo sliši. Če pa pogledamo v Nemčijo, pa vidimo ravno nasprotno resnico. Mezdana višina je morda večja, realna mezda pa pada. Potem je še eno vprašanje. Mi živimo v dobi

socialne politike.

Svetovna gospodarska konferenca v Ženevi pravi: Večja zaščita delavcev! Tedaj moramo reči k vprašanju racionalizacije:

Intenziviranje dela, nove delovne metode, nov delovni aparat, vse te naprave nujno zahtevajo izpopolnjenje

delavske zaščite

in pred vsem

skrajšanje delovnega časa!

Danes je izrazil skrb, ako bodo avstrijske organizacije kos vsemu temu. Ali bodo naši delavci iz te skrbi sijajno organiziranih avstrijskih delavcev vendar-le že napravili zaključek, da je prav skrajni čas, da iz jamaranja in zabavljanja preidemo vsi na živo delo v popolnoma

enotnih razrednih strokovnih zvezah.

Kot kruh nam je potrebna enotnost.

Zadnji »Naprej« piše:

»25. septembra se je vršila v Trbovljah konferenca dekalistov in KDZ (bernotovcev, op. ur.) glede skupne strokovne organizacije. Bila je sklenjena sledeča resolucija:

Na nedeljo 16. oktobra ob 10. naj se skliče v Zagorje skupna konferen-

ca delegatov KDZ in dekalistov iz cele Slovenije — naši sodruzi v Trbovljah nam obenem s tem poročajo, da so dekalisti prosili za nekaj izvodov pravil KDZ, da jih bodo proučili in na konferenci predlagali svoje predloge za njih izpremembo.«

»Naprej« se obrača proti temu

Mihevc:

Luksemburg—Dunaj.

V Luksemburgu se te dni vrši zelo važna konferenca, tako važna, da bi jo moral zasledovati vsak kovinski delavec, posebno funkcionar kovinarske organizacije.

Na Dunaju pa se vrši kongres avstrijskih kovinarjev, ki pa ima tako bogat in važen dnevni red, da bi se moral tudi vsak slovenski kovinar seznaniti z njim.

Kdo zboruje te dni Luksemburgu? V Luksemburgu zboruje Evropski jeklarski in železarski kartel. Delegati niso delavci ampak direktorji evropskih jeklarn in železarn, torej ljudje, ki zastopajo internacionalne (velekapitaliste in ki čuvajo internacionalne profite velekapitala).

Razprave na tem zborovanju obravna-

Prava naša domača Kolinska cikorija Vam jamči pristnost in jakost!

sklepu, češ, da je težko delati na strokovnem polju z dekalisti, ki ne priznavajo načela javnosti.

Z ozirom na to hočemo spomiti dekalistične delavce v rudarskih revirjih na nekatera zelo važna dejstva.

22. marca 1925. l. sta se v Celju bivaša »Zveza rudarskih delavcev« in »Unija slov. rudarjev« združili v enotno

Zvezo Rudarjev Jugoslavije.

Proti so bili samo Bernotovci. Vzpricho tega je napisal levičarski »Delavsko-kmečki list« med drugim sledeče:

»Danes obstoji enotna rudarska organizacija »Zveza Rudarjev Jugoslavije«. Nasprotniki rovarijo proti njej. Vedite, da so ti rovarji podkupljenci Trboveljske družbe!«

Eno leto prosvetnega dela za delavstvo.

(Poročilo prosvetnega odseka Del. zbornice.)

Po vseh prestanih začetnih težavah je lani 15. septembra prosvetni odsek Delav. zbornice pričel redno poslovanje. Posamezni klubi Del. zbornice so več ali manj dvomili v plodovitost odsekovega dela, boječ se, da bodo strankarska nasprotstva zavirala delovanje te vsesplošne delavske prosvetne ustanove. Že po enem letu pa lahko ugotovimo razveseljivo dejstvo, da ti dvomi niso bili upravičeni in da je prosvetni odsek Del. zbornice v tem kratkem času napredoval izredno lepo.

15. septembra je otvoril prosvetni odsek v Ljubljani v Gradišču št. 2

delavsko knjižnico in čitalnico.

Ob otvoritvi je štela knjižnica 3100 knjig — danes jih šteje že preko 6200. Knjižnica se je torej podvojila, to deloma po zaslugi tipografov, ki so oddali svojo knjižnico v najem pod pogojem, da smejo njihovi člani brezplačno obiskovati knjižnico prosvetnega odseka. Lani je pa dala svoje knjige v najem »Svoboda«. Tako je sedaj knjižnica Del. zbornice edina in osrednja delavska knjižnica v Ljubljani.

Promet v knjižnici od 15. sept. 1926 do 1. okt. 1927 je bil sledeč:

obiskalo jo je 5076 članov, izposodilo se je 10.145 knjig, denarnih dohodkov je bilo 13.119,50 Din. Od 1. marca dalje se je vodila tudi točna statistika, koliko knjig raznih jezikov in razne vsebine se izposodi. Od 1. marca do 1. oktobra 1927 je bilo izposojenih 4840 leposlovnih, 528 znanstvenih, 3654 slovenskih, 1599 nemških in 262 srbohrvatskih knjig.

Knjižnični promet je začel naraščati zlasti potem, ko se je izpopolnila slovenska knjižnica in ko je odsek obogatil nemško leposlovje z najnovejšimi deli. Kako se je knjižnični promet tekom enega leta dvignil, se najbolje vidi, ako primerjamo lanski z letošnjim septembrom.

Slika je sledeča:
September 1926: obiskovalcev 68, izposojenih knjig 155, dohodkov 213,50 Din.
September 1927: obiskovalcev 709, izposojenih knjig 1306, dohodkov 1861.— Din.

Med lesnimi delavci v Avstriji.

(Nadaljevanje.)

b) Delavski dom v X. okraju.

Dunajsko delavstvo ima skoraj v vsakem okraju po en svoj Delavski dom. Če se ne motim je Delavski dom v Luxenburgerstrasse eden izmed najstarejših dunajskih delavskih domov, v njem zboruje tudi vsakokratni kongres Zveze avstrijskih lesnih delavcev.

Nimam namena popisati Delavski dom v Favoritih, ker bi zašel predaleč. Omenim le naj, da je v ta dom nekoč vdrla policija in se v njem ob ti priliki med delavstvom in policijo vršila huda borba. Raznih prask med delavstvom in policijo pred tem domom je bilo že precej in so torej njegova tla v pokretu dunajskega proletariata postala historična.

Poleg velike centralne dvorane so v tem Delavskem domu še kake 4 manjše, izmed katerih pa je vsaka najmanj tako velika kakor na primer dvorana Mestnega doma v Ljubljani. Razume se, da ne manjka tudi številnih klubovih sob in društvenih prostorov. Spodaj s ceste je velika restavracija, kjer opoldnevno in ob večerih delavstva kar mrgoli.

Dekalisti so z vso silo napadali Bernotovce skozi dve leti, zakaj da se s svojo KDZ ne nočejo združiti z Združeno Delavsko Strokovno Zvezo Jugoslavije.

Kako pridejo dekalistični vodje do tega, da danes pozivajo Bernotovce, da ustanove poleg ZRJ novo, razbijsko organizacijo? Mi ne razumemo tega. Da svojo lastno besedo prelozijo, da danes pobijajo to, kar so še včeraj sami govorili?

Dekalistični rudarji naj povedo to svojim voditeljem. Če je danes škodljiv politični razkol, je vsak razkol na strokovnem polju naravnost pogubonosni za delavstvo.

Vrata ZRJ so odprta vsem na stežaj. V njej morejo delovati tako socialisti kot komunisti ali Bernotovci. Samo strokovno disciplino je treba spoštovati, kot se je spoštovala tudi v bivših nezavisnih organizacijah.

Dekalistični delavci, ponovite svojim voditeljem njihove lastne besede:

»Danes obstoji enotna rudarska organizacija ZRJ. Nasprotniki rovarijo proti njej. Ti rovarji so podkupljenci Trboveljske družbe.«

Org. rudar-dekalist.

Kaj ljudje najraje čitajo?

Vsakega bo zanimalo, kake knjige ljudje najraje čitajo. Iz zgornjih podatkov je razvidno, da se znanstvene knjige malo čitajo. V leposlovju v slovenščini so najbolj priljubljeni spodaj navedeni pisatelji: (Številke v oklepajih pomenijo, kolikokrat so bila dela dotičnega pisatelja izposojena.)

Slovenski pisatelji.

1. Cankar Ivan (250 in sicer največkrat »Hlapec Jernej«, »Zgodbe iz doline šentflorjanske«, »Moje življenje«).
2. Jurčič (120 največkrat »Deseti brat«).
3. Finžgar (99 — največkrat »Pod svob. solncem«).

4. Kersnik (83).
5. Remec Franc (77).
6. Murnik Rado (48).
7. Podlimbarski (47).
Njim slede Kraigher, Kvedrova, Pregelj, Milčinski in Tavčar.

Slovanski pisatelji.

1. Sienkiewicz (221 — največ »Z ognjem in mečem«).
2. Dostojevski (102 — največ »Ponižani in razžaljeni« in »Besje«).
3. Tolstoj Lev (83).
4. Tolstoj Aleksej (54).
5. Gorki (46 — največ »Matj«).
6. Gogolj (35 — največ »Taras Boljba«).
7. Zeyer (35).

Njim slede Gjaliski, Lermontov, Puškin, Andrejev, Prus, Chochloušek.

Drugi narodov.

1. London Jack (245), 2. Burroughs (162 — Tarzan!), 3. Dumas (149), 4. May (132 — čita mladina), 5. Boccaccio (124), 6. Spillman (94 — mladina!), 7. Marryat (85 — »Morski razbojnik«).

Njim slede: Haggard, Kirchsteiger, Verne, Gaboriau, Sheff, Murger, Chesterton, Curwood, Dickens, Wallace, Strindberg, Farrere, Doyle, Kellerman, Maupassant, Loti, Leblanc, Manzoni, Bourget, Barbusse in drugi.

Mala paralela tudi v tem pogledu ne bo škodovala. V mnogih krajih Slovenije imamo svoje delavske domove, dvorane in restavracije v njih ter gospodarske organizacije v obliki konsumnega društva za Slovenijo. Koliko dokazovanja sodrugov iz posameznih krajev je bilo, da je dom, da je dvorana, da je restavracija, da je prodajalna itd. za razvoj organizacije in pokreta nujno potrebna in koliko truda ter žrtev je bilo treba predno so se njihove vroče želje uresničile. Izgleda pa, da smo si z velikimi žrtvami upostavili delavske domove in kar je z njimi v zvezi zato, da se jih potem — ne poslužujemo —! Gorje tistemu, ki je prevzel gostilno ali mesto hišnika delavskega doma, kajti vsi oni, ki so tudi reflektirali na to mesto so razžaljeni. Vsak je smatral samega sebe za najsposobnejšega.

Neglede na to, da je bilo mogoče oddati mesto le onemu, in da tako mesto ponavadi ni zavidanja vredno, se prične splošna prikrita borba proti gostilničarju, ki traja običajno tako dolgo, da se mu vsako delo prignusi in mesto odpove. Na vrsto pride drugi in borba se prične znova. Bog ne da, da bi kdo svoje pritožbe sporočil upravnemu odboru delavskega doma, ki je edini zato poklican, da

Od leposlovnih del v nemščini so člani največ čitali dela sledečih pisateljev:

Dostojevski (103), London Jack (102), Bettauer (99), Galsworthy (86), Retcliffe (82), Sinclair (67), Marguerite (52), Voss (49), Strindberg (48), Kellermann (45), Man Heinrich, Dumas, May, Gorki itd.

Seveda te številke vedno ne kažejo točnega stanja. Marsikaterega pisatelja bi ljudje čitali več, ako bi imeli več del in več izvodov. Marsikatero knjigo so bile zopet manjkrate izposojene, ker so prišle v roke nesrečnim zamudnikom, ki delajo največjo škodo rednim bralcem. Vendar ti podatki vsaj približno povedo, kateri pisatelji so najbolj pri ljubljani delavski knjižnici. Lahko bi navedli tudi, kako se po starosti in spolu loči čtivo. Pa to bi preveč razširilo naše poročilo. Prostor za širšo obravnavo bo v letnem tiskanem poročilu Delavske zbornice.

Članstvo.

Do 1. oktobra je bilo vpisanih ravno 600 rednih članov, izmed teh 472 moških in 128 žensk. Po poklicu je 47 kovinarjev, 38 tipografov in knjigovozov, 37 krojačev, 27 mizarjev, 21 čevljarjev, 21 železničarjev, 13 brivcev, 5 pekov, 4 strojniki, 17 raznih strk, 26 vajencev 49 nekvificiranih, skupaj 305 delavcev. Privatnih nameščencev je 132, dijakov 96, raznih poklicev 67. Število delavcev v sorazmerju z drugimi ni zadovoljivo.

Po organizaciji jih pripada 262 Strokovni komisiji in »Svoboda«, 50 »Krek. Mladini«, 38 savezu grafičnih delavcev, 17 Nar. Strok. Zvezi, 6 raznim organizacijam in 2 Kmečko Del. zvezi. Neorganiziranih je 225.

Delavske strokovne kulturne organizacije naj po teh številkah vidijo, kje šepajo. Promet je lep in napreduje sorazmerno s knjižnico.

Prosvetni odsek Delavske zbornice hoče oživeti tudi

delavske knjižnice izven Ljubljane.

V ta namen je izdal na vse organizacije posebne vprašalne pole. Kajti prava podpora je mogoča šele potem, ko imamo pregled o stanju vseh knjižnic.

Kolikor smo dobili odgovorov, imajo marksistične organizacije izven Ljubljane 19 knjižnic, Krekova Mladina 6 in Nar. Strok. zveza 3 knjižnice. Nekatero knjižnico (Kamnik, Guštanj, Zabukovca i. dr.) prav lepo uspevajo, večina pa preživlja krizo.

Prosvetni odsek bo vse moralno podprl, finančno pa potom letošnjih društvenih podpor. Tako bo prosvetni odsek postal tudi

za vse slovenske delavske knjižnice

Domači pregled.

Dr. Gosarjeva socialnost.

Zadnja »Pravica« se je zelo razburila nad nami, ker smo za nekatere stvari grajali ministra Gosarja. Res, čudni so ti naši krščanski socialci. Če odpne krščansko-socialni tovarnar Pollak stanovanje družinam delavcem, ki pri njem delajo, se »Pravica« nič ne razburja. Če klerikalni gerentski svet ne najde strehe za deložirance, »Pravica« tudi ostane hladnokrvna.

Ko pa povemo, da je Gosar v prejšnji vladi uknil stanovanjski zakon, se pa zrepenci »Pravičniki« kot divji petelini. Med tem jih je pa njihov lastni duševni vodja in kraljevi minister Gosar zopet postavil na hladno. Gosar je namreč novinarjem izjavil, da še ne ve, kaj bo napravil na zimo s stanov. najemniki, na vsak

kako morebitno napako popravi, — ne, to bi bil vsekakor v nebo vpijoči greh in da se takemu »grehu« izogne razbodbna vsako bagatelo po celem kraju pri čemer se skuša napraviti iz komarja slona. In da bo ironija popolna se mora pripovedovati vsaka malenkost tudi nasprotnikom, ki seveda z največjim veseljem pomagajo čestokrat izmišljene neresnice, kar najbolj razširjati. Skratka, kar smo si s trudom ustvarili, zopet z vstrajno intenzivnostjo rušimo na zelo enostaven način s tem, da se vestno izogibamo vsaki pohvali lastne stvari in se tem izdatneje poslužujemo uprav zaslepljene kritike toliko časa, dokler se nam ne posreči največji del obiskovalcev od nadaljnjega obiskovanja odvrti. Kadar smo podjetje in kar je v zvezi z delavskim domom upropastili se prične iskanje krivcev in se nazadnje obdolžujemo poloma, ki smo ga povzročali vsi. Najlepše na stvari pa je, da se nihče izmed nas ne zaveda, kako ubožno spričevalo si sami sebi dajemo. Rezultat vsega tega je, da si vsi krčmarji in branjevci dotičnega kraja manejo od veselja roke in se nam za hrbtom smejejo.

Pričetek kongresa.

Dne 5. junija so se ob 9. uri dopoldne pričeli zbirati delegatje in dele-

Dobri in pošteni dohodki

vsakomur in povsod na razpolago:

Brezplačna pojasnila:
FRAN KOS, LJUBLJANA,
Židovska ulica 5

ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu. Celovška delavska zbornica se je n. pr. že obrnila na naš prosvetni odsek radi ustanovitve knjižnice med slovenskim delavstvom na Koroskem.

V Mariboru se pripravlja ustanovitev knjižnice po vzgledu ljubljanske.

Tečajji in predavanja.

Lani so se organizacije izven Ljubljane pritoževale, da prosvetni odsek posluje samo za Ljubljano. Seveda pa kritiki niso pomislili, da je prosvetni odsek razdelil 80.000 Din podpore društvom, katerih področje se razteza na celo Slovenijo. V drugih ozirih se je pa moral prosvetni odsek Delavske zbornice uveljaviti predvsem v Ljubljani kot središču Slovenije, nakar šele je mogel letos preiti tudi na pokrajino.

V Mariboru, Celju, Trbovljah, Črni, Mežici, na Jesenicah in v Trzinu — torej v glavnih industrijskih revirjih je letos ustanovil prosvetne odseke, ki bodo v teh okrajih z moralno in finančno podporo prosvetnega odseka DZ prirejali izobraževalne tečaje in skioptična predavanja za svoje delavstvo.

Po drugih krajih bodo pa posamezna društva prav tako s podporo prosvetnega odseka DZ vršila isto izobraževalno delo.

Prosvetni odsek si je namreč tekom enega leta nabavil 233 serij raznih zanimivih skioptičnih predavanj z gotovim tekstom. Včlanjenim društvom in prosvetnim odsekom je poleg tega brezplačno na razpolago 10 skiopt. aparatov, ki so skupaj s slikami stali ogromno vsoto, ki bi je posamezna društva ne zmogla. Poleg tega dobe društvene centrale izdatno denarno podporo, ki je prej niso imela.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletariat.

način pa pravi, da stanovanjski zakon ne bo ostal, ker da je potreben drug kompromis s hišnimi posestniki.

Nam je jako žal, da zavzema Gosar tako reakcionarno stališče. Ljubše bi nam bilo, da bi energično nastopil za zaščito najemnikov in za gradnjo novih cenjenih stanovanj. Ni nam ljubo ugotoviti to žalostno dejstvo, da celo italijanski fašisti varujejo stanovanjski zakon, dočim pravi Gosar, da mora v bogati Jugoslaviji ta zakon pasti.

Mi se bomo borili za popolno stanovanjsko zaščito, kolikor s svojimi močmi zmoremo.

Če bodo pa kršč. socialci kot vladna stranka trdovratno vztrajali v svojem reakcionarstvu, ne bomo mi krivi, ako jih bo delavstvo ponovno proklinjalo, da so socialni samo v besedah, skrajno reakcionarni pa v dejanjih.

girani gostje v eni izmed dvoran prvega nadstropja. Stena nad podijem za predsedništvo je bila okrašena z rdečimi draperijami. Od spredaj sta ob straneh bila nameščena velika doprsna kipa Karla Marksa in nepozabnega tudi starejši slovenski generaciji poznane voditelja avstrijskega proletariata dr. Viktorja Adlerja. Na dekorirani steni sta viseli sliki Tomaža Mrkvička in Lovra Wiedholca.

Stari znanci so se pozdravljali in si stiskali roke. Med zbirajočimi se delegati sem našel stare znance — Ebnerja iz Graza, Sohana iz Celovca in več drugih, ki so me vsi zelo pristrčno pozdravljali; kako tudi ne, vsaj smo se poznali že iza mlajših let, sedaj pa smo po dolgih vojnih in povojnih letih prišli skupaj kot osiveli možje.

Delegatje polagoma zavzemajo svoja mesta. Zastopniki inozemskih strokovnih organizacij lesnih delavcev smo bili nameščeni tik podija blizu predsedništva. Poleg nas so bili nameščeni tudi ostali domači gostje — zastopnik strokovne komisije s. Strass, predsednik Zveze kovinarjev s. Domes, ki je prišel v lastnosti predsednika Delavske zbornice na Dunaju itd. Pozna se tudi na kongresu, da se nahaja dunajska občina v social-

Knjižnica

prosvetnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani, Gradišče št. 2, je

edina delavska

knjižnica v Ljubljani. Ima prav vse slovenske knjige, kar jih je kdaj izšlo, ima najmodernejše hrvatske, nemške in francoske romane ter znanstvene knjige. Knjige izposoja najceneje izmed vseh knjižnic. Vpiše se lahko vsak delavec, ki se legitimira z izkaznico svoje organizacije ali s kako drugo legitimacijo. Istočasno s knjižnico je odprta tudi

čitalnica,

v kateri je brezplačno na razpolago čitalcem nad 100 časopisov in revij. Sodrugi, obiskujte knjižnico in čitalnico, ki je odprta vsak delavnik od 10.—12. ure dop. in od pol 6.—9. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9.—12. ure dopoldan.

Občinske volitve v Ljubljani

so prinesle veliko glasov meščanskim strankam. Kot večinska stranka razredno-zavednega proletariata se je pa uveljavila združena soc. stranka in Zedinjenje. Te volitve so resen opomin, da moramo vsi prav složno delati na tem, da proletariat izprežemo predvsem iz jarma meščanskih strank. Tozadevno morajo aktivno poseči v delo tudi ljubljanske strokovne organizacije. Kajti organizacije, katerih člani bi volili meščansko, ne morejo biti resnično razredno-bojevne. Tako trajno vzgojno delo med delavstvom bo obrodilo prav lepe sadove.

Otvoritev novega delavskega zdravilišča.

V hrvatskem Zagorju na Klenovniku so prejšnji teden otvorili novo veliko delavsko zdravilišče za jetične. Zdravilišče ima 175 postelj, 70 za ženske, 105 za moške; centralno kurjavo, lasten vodovod, elektriko. Ima tudi popolno moderno opremo za zdravljenje jetičnih: Röntgen, kvarne in sollux svetilke, hidroterapijo itd. Zdravilišče ima tudi lastna polja, gozdove, vinograde, 40 molznih krav, 400 svinj, vrte, čebelnjake itd. Člani bolniških blagajn se bodo zdravili tu brezplačno. To j za nas delavce nova lepa pridobitev.

Strokovna šola.

V Ljubljani se bo pričela 15. tm. Učni načrt se deli na dva dela, na nadaljevalno šolo za one, ki so jo že lani obiskovali, in za začetnike. Tako se bode v Ljubljani vzgojil prepotrebni naraščaj strok. funkcionarjev. Učni načrt za 1. tečaj je sledeč:

1. Zemljepisna lega Jugoslavije.
 2. Poljedelstvo Jugoslavije.
 3. Industrija Jugoslavije.
 4. Ustava Jugoslavije.
 5. Socialna politika.
 6. Socialna zakonodaja.
 7. Splošna gospodarska politika.
 8. Finančna politika.
 9. Pojma: razred in poklic.
 10. Mednarodnost in solidarnost.
 11. Politična, zadružna, kulturna in strokovna organizacija.
 12. Strokovno gibanje pri nas.
- Učni načrt za 2. tečaj je pa ta-le:

1. Zgodovina strokovne organizacije.
2. Oblika strokovne organizacije:
 - a) v Nemčiji.
 - b) v Franciji.
 - c) v Angleški.
 - d) v Avstriji.
3. Cilji strokovne organizacije.
4. Štrajk in bojkot.
5. Kolektivna pogodba in tarifa.
6. Bolezen, nezgoda, starost, onemoglost in brezposelnost.
7. Socialna zakonodaja.
8. Podjetniške organizacije in združenja.
9. Rumene delavske organizacije.
10. Politična in strokovna organizacija.
11. Uprava strokovne organizacije: finance, statistika, birokracija.

Rudarji dr. Gosarju.

Rudarji so poslali na Del. zbornico dopis, kakor sledi. Menda se ne bo »Pravica« zopet jezila, da se upajo rudarji zahtevati od socialnega ministra to, kar že zaman zahtevajo od nešteto vlad.

Dopis pravi tako-le:

»Kakor smo izvedeli iz poročil časopisja, je sestavljena v Beogradu nova vlada, v kateri je kot minister za socialno politiko g. dr. A. Gosar kot pristaš SLS.

Znano Vam bo tudi, da je že v prejšnji Uzunović-Koroščevi vladi fungiral kot minister za socialno politiko. Takrat je Delavska zbornica po nalogu Strokovne komisije in njej priključenih strokovnih organizacij, zaprosila njega, kot ministra za socialno politiko, da ukrene kolikor je mogoče naboljšanje socialne zaščite delavskega razreda v državi. Pri čemur pridejo osobito za rudarsko delavstvo tri važna vprašanja v poštev in sicer: potrditev pravilnika o poslovanju obratnih zaupnikov na podlagi zakona o Zaščiti delavcev; drugič: ureditev rudarskega zavarovanja po načinu in predlogu, ki ga je izdelala delavska delegacija v sporazumu z Delavsko zbornico in predloži ministrstvu za rude in šume v januarju mesecu 1927. In tretjič; uvedba zakonitega zavarovanja zoper brezposelnost rudarjev.

Delegatov je bilo 110.

Od inozemskih delegatov so bili poleg mene še navzoči in sicer: Za Zvezo lesnih delavcev v Nemčiji s. Dammer, za Zvezo tapetnikov in sedlarjev v Nemčiji s. Gerhardt, za Zvezo lesnih delavcev na Danskem s. Jensen, za Zvezo lesnih delavcev na Češkoslovaškem (Nemci—Liberec) s. Maksaut, za Zvezo lesnih delavcev na Madžarskem s. Horovitz in končno za internacionalno »Unio« lesnih delavcev v Amsterdamu (Holandsko) s. Wandenberg.

Med delegati prevladujejo sive glave, je pa med — njimi tudi mnogo sodrugov srednje starosti in precej zelo mladih. V splošnem napravlja slika kongresa zelo impozanten ter resen vtis.

Dnevni red kongresa je:

1. Poročila:
 - a) poslovanje centralne uprave;
 - b) mladinske sekcije;
 - c) kontrole;
 - d) razsodišča.
2. Kriza in prilike na delovnem trgu.
3. Gospodarski položaj Avstrije, politika podjetnikov in delavski razred.
4. Prispevke in podpore.
5. Socialno zavarovanje.

Ko je on takrat moral predčasno iz vlade, se je skliceval na to, da tega on ni mogel izvršiti. A sedaj pa ko je v volilnem boju agitiral za svoj mandat med rudarji v Trbovljah in Rajhenburgu, je pa istim obljubil, da če pride SLS po volitvah zopet v vlado bo skušala to vse urediti.

Iz tega razloga si dovoljujemo zaprositi p. n. naslov, da blagovoli takoj nasloviti na ministra za socialno politiko tozadevno ulogo ter istega opozoriti, da rudarsko delavstvo težko pričakuje povoljne ureditve vprašanja obratnih zaupnikov; da tisti rudarji, ki so bili po 1. jan. 1925 predčasno odpuščeni in ki so po Žerjavovem pravilniku po preteku 6 mesecev izgubili vse svoje pridobljene pravice, težko čakajo kedaj jim bodo iste povrnjene. Da staroupokojenci z 3—10 dinarji mesečne pokojnine, težko čakajo na povoljno rešitev njih pokojnine po novo predelanem pravilniku. In kočno da brezposelni rudarji z svojimi lačnimi družinami, težko pričakujejo, kedaj jim bo spoštovana narodna vlada dala vsaj skromen košček kruha, če jim že dela dati ne more.

Knjižnica prosvetnega odseka Del. zbornice v septembru.

Septembra meseca je obiskalo knjižnico Prosvetnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani 709 članov, vpisalo se je 92 novih. Izposojenih je bilo 1306 knjig, od teh 774 slovenskih, 456 nemških in 76 srbohrvatskih, odnosno 1192 leposlovnih in 114 znanstvenih. Denarnih dohodkov je bilo 1861 Din. Promet knjižnice je napredoval napram prejšnjemu mesecu skoro za 50 odstotkov. Iz enoletnega poročila o delovanju Prosvetnega odseka Delavske zbornice vidijo naši čitatelji še jasneje, kako lepo napreduje ta vsesplošna delavska prosvetna inštitucija.

Knjižnica in čitalnica Prosvetnega odseka v Gradišču št. 2 je odprta vsak delavnik od 10. do 12. ure dopoldne in od pol 6. do 9. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. ure dopoldan.

Ta teden se bo že dobil 300 strani obsegačoč tiskan seznam knjig, ki si naj ga vsakdo kupi, da bo pregledal,

6. Volitev centralnega odbora, kontrole in razsodišča.

7. Razno.

Predno je kongres prešel na sam dnevni red so dobili inozemski delegatje besedo k pozdravnim govorom. Besedo so dobili po tem-le vrstnem redu — sodrugi Dammer, Nemčija; Maksant, Češkoslovaška in Horovitz, Madžarska.

Nato je bila podeljena beseda meni. Nadalje je dobil besedo s. Jensen, Danska in s. Gerhardt, Nemčija. Sodrugi Wandenberg iz Amsterdama, Holandska, je svoj pozdravni govor za internacionalno »Unio« lesnih delavcev imel šele popoldne, ker je imel na potovanju nekaj zamude vsled česar ga dopoldne na zborovanju še ni bilo.

Vsak inozemski delegat je poleg pozdrava na kratko orisal tudi razmere, ki vladajo na delovnem trgu, na polju socialnopolitične zakonodaje itd. njegove države.

Za domače korporacije so pozdravili kongres ss. Tscherschenthaler za sekcijo vajencev pri Strokovni komisiji, Strass za Strokovno komisijo, Domes za Delavsko zbornico in Richter za mesto Dunaj.

Po zelo interesantnih in poučnih pozdravnih govorih so sledila poročila, ki jih že radi zanimivosti vsaj v izvlečkih priobčimo prihodnjič.

Skrbna gospodinja ne kupi zmlate kave, ker hoče vedeti, kaj kupi. Najbolje skrbi za družino, če ji kuha rženo kavo. Zato kupi Ziko v rdečih zavitkih.

kako bogato knjižnico si je ustvarila Delavska zbornica v enem samem letu in da bo mogel doma napisati številke onih knjig, ki si jih želi izposoditi. Seznam priporočamo tudi zunanjim organizacijam.

Mednarodni pregled.

Prelom med angleškimi in ruskimi strok. organizacijami.

Začetkom tega meseca so imele angleške strokovne organizacije svoj kongres. Na dnevni red je prišla tudi razprava o razmerju do ruskih strokovnih organizacij. Kakor bo menda vsem našim članom znano, je med temi organizacijami obstojal skupen takozvan **anglo-ruski komite**, ki naj bi pripravil internacionalno strokovno zedinjenje.

Angleški strokovni kongres je sedaj sklenil z 2.710.000 glasovi proti 620.000, da se **prekinijo vse zveze z Rusi**. Zakaj?

Generalni svet angleških strokovnih organizacij je predložil kongresu zadnje pismo ruske strokovne zveze, v katerem Rusi prav po dekalistično zmerjajo angleške razredno organizirane delavce, da podpirajo vlado in buržuazijo itd. V resnici pa angleški delavci od rudarske stavke bijejo najhujše boje z reakcionarno angleško vlado, ki je proti delavstvu izdala protistrokovni in protistakovni zakon. V istem pismu napadajo Rusi mednarodno strokovno zvezo, češ da je to »majhna klika reformističnih reakcionarjev«.

Kongres angleških delavcev je ugotovil, da so **Rusi izdali anglo-ruski komite**, ki naj bi delal za zedinjenje, pa ne za še večji razdor.

Protj prekinjenju odnošajev ni glasoval niti znani rudarski tajnik **Cook**, ki se je svoječasno mudil v Rusiji.

Kongres avstrijskih kovinarjev.

Na Dunaju se je minule dni vršil kongres Avstrijskih kovinarjev z bogatim in velevažnim dnevnim redom. Na kongresu vidimo med poročevalci večinoma samo stare bojevnike v delavskem pokretu.

Sodrugi Domes je podal obširno poročilo o delovanju avstrijske kovinarske zveze. Oton Bauer pa je poročal o političnem položaju v državi.

Debate na tem kongresu pa se znatno razlikujejo od kongresov prejšnjih let. Vsi govorniki so se po največ bavili s političnim, in gospodarskim položajem v Evropi in vsi govorniki gledajo kovinarsko organizacijo kot avantgardo na bojnem polju politike in gospodarstva. Bolj in bolj stopa v ozadje svoječasno suhoparno spoštovano delo, ki se je bavilo izključno le z mezdnimi gibanji v posameznih podjetjih. Vsi voditelji pokreta vidijo nevarnost glavnega vala s strani svetovnega kapitalizma. Največja pažnja se polaga na kapitalistične generalne štabe, ki zborujejo po raznih mestih Evrope na konferencah trustov in kartelov.

S tega vidika se je tudi sprejel predlog, da se v bodoče posveti v organizaciji vso pažnjo temu, da se po vseh podružnicah organizacije nujno prične s poučevanjem članov o gospodarstvu, politiki in strokovnem gibanju.

Večkrat se je že dogodilo to, da so se organizacije dale od podjetnika same zavesti v mezno gibanje, ki se je razširilo na več panog kovinar-

stičnih rokah, kajti kongresu je — kar pri nas nismo navajeni — prisostvoval tudi starejšim ljubljanskim lesnim delavcem poznani sodrug Richter, bivši urednik lista »Holzarbeiter« sedaj poslovodni mestni svetnik — za mestno občino.

Končno sta prisostvovala kongresu tudi dva zelo simpatična mlajša sodruga, ki sta zastopala pokret mladostnih delavcev (vajencev) v Avstriji.

Kakor sem že povedal, je to pot vsled smrti s. Mrkvičke bila Zveza avstrijskih lesnih delavcev brez predsednika. Zato je točno ob pol 10. uri zavzel predsedniško mesto s. Adolf Pech kot njegov namestnik, ki je otvoril kongres.

V zadnjem delu dvorane se je neopazeno zbral pevski zbor dunajskih mizarjev, ki je takoj po otvoritvi dovršeno zapel pozdravno pesem kongresu. Nato se je s. Pech v daljšem govoru spominjal mnogih sodrugov, ki so v dobi od zadnjega kongresa umrli. Pri tem je s posebno hvaležnostjo omenjal delo in zasluge za pokret avstrijskih lesnih delavcev sodrugov Mrkvičke in Wiedholza. Razume se, da so vsi navzoči poslušali žalni govor stoji.

Nato je s. Pech pozdravil vse inozemske zastopnike in zastopnike domačih korporacij ter delegate sploh.

skih podjetij. Politični položaj v državi je podjetništvo dobro poznalo, dočim ga delavstvo ni poznalo. Tako od podjetnikov izzvana mezdna gibanja so skoro vedno prišli v prid delavnikom, dočim je bilo delavstvo žrtev, ki je plačalo račun posrečene podjetniške špekulacije.

Opaziti bi bilo, da so mezdna gibanja enega podjetja imela vedno obenem tendenco razširiti se na več podjetij večkrat tudi celo na inozemstvo. Na kongresu so vsi govorniki soglašali s tem, da je strokovnim organizacijam nujno potrebno, poznanje gospodarskega in političnega položaja in tem tesnejši stik z bratskimi organizacijami v inozemstvu.

Nam ne dopušča prostor, da bi se bavili podrobneje z velevažnimi debatami, ki so se vršile na tem kongresu. Priporočali bi pa, da bi se naša kovinarska organizacija že enkrat otresla vseh malenkosti o katerih se včasih preroka po cele ure (kakor na zadnjem polletnem občnem zboru kovinarjev v Ljubljani!), ki so pa za gibanje prej škodljive kakor pa važne in koristne.

Za naše kovinarje naj bodo razprave obeh kongresov Luksemburg in Dunaj zrcalo in opomin k resnobi v organizacijah. Ig. Mihevc.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Kranj. Pred kratkim smo si na tem mestu dovolili opomniti g. inšpektorja dela na razmere pri sedlarskem mojstru Šipicu, ki svoje vajeence zaposluje do 11. ure ponoči. Z zadovoljstvom moremo konstatirati, da je na našo notico Inšpekcija dela pismenim potom zahtevala od g. Šipica, da prekomerni delovni čas ukine ter sporočila, da ne sme znati delovni čas kvečjemu 10 ur na dan. Pa drugače so pisani zakoni in odredbe Inšpekcije dela ter drugačne je mnenje g. Šipica. Mesto, da bi izvedel naročilo oblasti, se nanj poživlja ter zaposluje naprej vajeence po svoji ljubi volji. Pregovarja pa vajeence, da bi podpisali izjavo, češ, da prostovoljno pristanejo na poljubno dolgi delovni čas. Pravi pa tudi, da v slučaju deseturnega delovnega časa morajo njemu vajeenci plačati hrano in stanovanje, ki jim jo daje. — Spregovorili smo. Zdaj smo radovedni, koliko časa bo smel še merodajne oblasti izigravati g. Šipic v Kranju.

Maribor. Mizarski pomočniki tvrde Potočnik ne moremo več prenašati takega postopanja od strani delovodje, zatorej je čas, dapovemo svoje mnenje, kako se nam godi tu. Delovodja še vedno misli, da nosi »feldvebelsko« uniformo in ne more pozabiti tiste vojaške discipline; kar za vsako malenkost kriči po tovarni, ker še vedno misli, da ima vojake pred seboj, dobre besede sploh ni slišati od njega. Pretekli teden je začel kričati kar parkrat v tednu, tako da sva šla kar dva v tem tednu sredi dneva stran, da sva se izognila vsemu prepiru in nemiru. Želeti bi bilo od gospoda samega, da podučí svojega delovodjo, kako ima nastopati proti civiliziranim ljudem v tovarni, drugače bo moralo delavstvo enkrat samo obračunati. Leskovec Fr.

Trbovlje. Mnogo zlega so nam že naprtili demokrati s svojo demagoško politiko, a krivica vseh krivic je Žerjavov pravilnik za Bratovsko skladišnico. Po tem pravilniku nima delavec nobenega odločevanja, tako da o usodi delavskega položaja ne morejo sklepati delavski zastopniki v Bratovski skladišnici, ampak izključno TPD. Bratovska skladišnica je delavska inštitucija, vsaj morala bi biti, pa ni. TPD se hvali, da ona plačuje v to inštitucijo polovico denarnih prispevkov, a delavci da plačujejo polovico. Mi delavci smo pa prepričani, da mi plačujemo vse. Kje pa dobi TPD denar, nego od nas, ki nas tako neusmiljeno izkorišča! Z laži-logiko odločuje TPD v bratovski skladišnici, ker imajo njeni zastopniki glasovno večino, tako, da delavci lahko glasujejo proti, a prodreti s kakim predlogom ne morejo nikdar, ker nimajo absolutne večine. Ali ima delavsko zastopstvo v tej Bratovski skladišnici

še kakšen pomen? Menda nobenega. Zato je neumno, da oni še nadalje sedijo za isto mizo z zastopniki TPD, ker služijo njej le v štafažo in oporo. — Obenem pa tudi dosedanj delavski zastopniki niso nikaki delavski zastopniki, kar se prav lepo vidi iz njihovega delovanja v prid delavcem. Štejejo si v čast, da smejo pokaterikrat biti gostje TPD, ne zavedajo se pa, da bo treba dajati enkrat tudi pred javnostjo obračun. Delavci smo poučeni o vsem delovanju tega odbora, neštivilni zgledi in dokazi lahko to potrdijo. Za danes samo poslednji slučaj. Pri Bratovski skladišnici je bil nastavljen dolgoletni njen uradnik, ki je pa pred kratkim umrl. To mesto so razpisali javno v časopisih, ko vendar stoji v pravilniku, da se to mesto ne razpisuje, ampak da glavni odbor Bratovske skladišnice sam odločuje o nastavitvi nove moči. V razpisu je tudi stalo, da mora imeti prosilec maturo, kar je čisto nekaj novega. Kdo pa ima pri TPD v Trbovljah izmed njenih številnih nastavljenecv maturo? Ali jo ima Pleskovič-mlajši, Režun, Bidovec in ali jo imajo še mnogi drugi, pa so prvovrstni strokovnjaki. Delavski zastopniki, mesto da bi si izbrali v predložitve iz svoje srede rudarskega sina, domačina, katerih se tudi najde, ki imajo zato sposobnosti, ti delavski zastopniki so nekako sklicali javni protestni shod pri Forteuju (ki je bil objavljen v Slovincu!) da protestirajo proti ravnateljevemu protežiranju za nekega tujca Finžgarja. Na tem shodu je nastopil odbornik Grabnar, ki je nesramno podpiral to, za kar bi ravno moral on na shodu protestirati. Grabnar se je že nešteto krat pokazal v svoji pravi luči — a to pot še bolj jasno, ker mu gre le za to, da uživa ugled pri TPD in pri delavstvu. To je pa dvorezen nož in g. Grabnar naj si le misli, kakšno sodbo si je zopet o njem ustvarilo trboveljsko delavstvo.

Kranj. Tukajšnja tovarna »Indeks« zaposluje okoli 140 delavcev in delavk. Delavec se mora najprej pri stroju učiti 2 meseca ali bolje rečeno nauči se opravljati stroj že v 4 dneh, potem pa dela druga dela, seveda brezplačno. Potem ko že na veliko prošnjo dobi stroj, znaša njegova plača 2.50 Din na uro, seveda ko pride ta delavec v prakso, dobi akord, ki pa v najboljšem slučaju znosi njegov dnevni zaslužek 15—20 Din za 10 ur. Da, dogaja se, da je delavec v 14 dneh dobil plačo in ta je znašala reci in piši 18 dinarjev. Seveda če pa poprosiš g. ravnatelja za zboljšanje plače, te lepo po očetovsko prične obveščati, da se še dosti ne izdeluje itd., da ne more bolje plačati, ker on mora konkurirati, da bo že pozneje bolje. Hočem pa pobiti trditve, da ne more konkurirati, že v tem, da izvedemo račun koliko stane tovarno ena volnena odeja in za koliko se ista proda. V eno odejo gre približno 6—7 kg volne, katera se pa ne prideluje od ovac, ampak iz starih cunj, te stanejo v najdražjem slučaju 12—15 Din, barva in obraba strojev 5 Din, delo 3 Din. Okrogli račun znaša 30 Din, kakor čujemo se te odeje prodajajo po 180 Din in mislim, da je s tem pojasnilom že pobita trditve, da ne bi izdržali konkurence, četudi bi se delavca malo bolje plačalo. Da pa delavec ali delavka ne more kljub znanju in dobri volji do dela zaslužiti primerne zaslužke, naj bi vodstvo tovarne že vsaj v začetku dalo na razpolago, dobre osnove in vsaj malo prave voljne, da bi se osnova vsaj skupaj držala iz starih cunj in podrtih nogavic in drugih takih stvari, katere razdirata v namen, tudi lastnika g. Horak in g. Venski, iz stare stvari napraviti novo, in to na akordno delo, naj premisli vsak, koliko potem more delavec zaslužiti. Da pa o kakem redu ni niti govora, je dokaz to, da se skoraj vsaki dan oguljufa delavstvo za 10—15 minut, to pa ali gospodje ne poznajo ure ali mislijo saj delavec dela, naj malo pozabi na svoj bedni položaj. Gospodje, bolje bi bilo, da bi ostali na Poljskem. Samo tam ste imeli organizirano delavstvo in socialno zakonodajo za delavca mnogo bolje kot je pri nas. Delavci sodruži, strnimo vrste, naše geslo naj bo: v

skupnosti je moč, le združeni bomo zmagali. — Organiziran delavec.

Ruše. Dozdeva se mi, da je široka javnost radovedna, kakšno življenje živi in kakšen je splošen položaj delavstva v tvornici duška v Rušeh. Ne smatram za potrebno orisati na eni strani čez vse naporno delo v tovarni in na drugi pa skromne plače delavcev. Že meseca maja t. l. so se vršila pagajanja med tukajšnjim ravnateljem ter zastopniki delavcev glede temeljnih plač pomožnega delavstva. Oba ravnatelja M. in K. sta pristala, da se vsakemu delavcu po tromesečni zaposlitvi prizna temeljna plača Din 4.30 na uro. Imamo pa še danes pridne delavce, kateri so zaposleni že čez eno leto v tovarni in opravljajo najtežje posle, a njihova temeljna plača znaša še zmiraj Din 4.— na uro. Ta delniška družba tudi s stanovanji jako lepo ustreza svojemu delavstvu: ne zahteva za eno borno stanovanje nič več kakor Din 200.— na mesec (reci dve-sto). 24. avgusta t. l. je deputacija naših zaupnikov zopet trkala na vrata pri g. ravnatelju z nado, da bo dosegla znižanje pretirane stanarine, ali tudi ta nada je šla po vodi. G. ravnatelj M. je naše zaupnike odprizal, čež, tukaj ne morem drugo ukreniti, kakor da zahtevo sporočim generalnemu direktorju na Dunaj. G. ravnatelj je baje tudi izjavil, da to ni noben socializem, ako delavstvo zahteva znižanje stanarine. Pri teh go-spodih bi najbrž bil pravi socializem to, ako bi delavstvo na dan plače pobralo samo prazne kuverte. Zadnji čas je jela tudi ta ruška gospoda kazati svojo vsemogočnost dejansko, zlasti je to opaziti pri g. ravnatelju in pri g. inženjerju. Ta dva gospoda se ne držita določb o obratnih zaup-nikih in odpovednemu roku. Vi delavci in delavke pa v organizacijo; pomnožite fronto proti nikoli siti buržuaziji. Pika.

Objave in zavhale.

Pekovski pomočniki v Ljubljani se nahajajo v stavki. Pozivljamo vse pekovske pomočnike ostalih krajev

naj ne potujejo v Ljubljano za delom. — Centralna uprava Zveze živilskih delavcev Jugoslavije v Ljubljani.

Mizarji pozor! Opozarjamo vse mizarje v Sloveniji, naj ne potujejo v Zagreb in tamka sprejemajo delo pri tvrdki Stolarska i kolarska industrija. V Zagrebu vlada med mizariskim delavstvom velika brezposelnost in nas tamošnja organizacija pozivlja, da preprečimo dopotovanje mizarjev iz Slovenije. Zgoraj imenovana tvrdka skoraj vsak teden menja delavstvo in ko zopet sprejme nove delavce izrabí priliko in delavcem zniža plače. V Slovenijo pošilja tvrdka razne svoje agente, ki vabijo mizarje v Zagreb.

Objava. Podpisano društvo opozarja javnost na obrekovanje proti s. Janko Pufflerju glede njegovega blagajniškega poslovanja na priveditvi 4. sept. 1927. Ker je bil na svojem mestu vesten in pošten, se bo vsakega obrekovalca tudi od strani društva poklicalo na odgovornost. — Za: Del. tel. in kult. zvezo »Svoboda« Hrastnik II., Kosmos I. r.

Zahvala.

Podpisana rodbina se najtopleje zahvaljuje vsem, ki so spremili našega nepozabljenega in dobrega očeta na zadnji poti. Zlasti se zahvaljujemo kemičnim delavcem za venec in vso tozadevno pomoč, da se je vse delo pri pogrebu izvršilo v najlepšem redu. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Moste-Zelena jama, 30. sept. 1927.
Zalujoča rodbina **Frantarjeva.**

Zahvala.

Zahvaljujem se delavcem kemične tovarne v Mostah za podporo v času moje bolezni v znesku Din 264.

Janez Zavrl,
delavec v Mostah pri Ljubljani.

Zahvala.

Podpisani se najiskreneje zahvaljujem za nakazano podporo Din 236, ki so mi jo dali sodruži iz tovarne Binder za časa moje bolezni.

Franjo Kunstl, Ljubljana.

Listnica uredništva.

Ruše. Dopis popravljen radi tiskovnega zakona.

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN
Ljubljana,
Poljanska cesta št. 8.

Krovstvo, kleparstvo, inštalacija vodovodov in kurjav. Pločevinasta embalaža in litografija.

Priporočamo testenine



ki so najboljše.

L. MIKUŠ
LJUBLJANA,
MESTNI TRG ŠTEV. 15.
DEŽNIKI.

Na malo! Na veliko!
Ustanovljeno 1839.

Zadružna banka v Ljubljani

vabi

na subskripcijo delnic V. emisije.

V smislu sklepa izrednega občnega zbora z dne 12. septembra 1927 in z dovoljenjem ministarstva za trgovino in industrijo z dne 4. avgusta 1924 št. 4684 poviša Zadružna banka v Ljubljani svoj delniški kapital od 4.000.000 D na 5.000.000 Din z izdajo 10.000 novih delnic V. emisije po nom. 100 Din in to pod sledečimi pogoji:

Steri delničarji imajo opcijsko pravico do dodelitve ene nove delnice na vsake tri delnice prejšnjih emisij in to po tečaju 105 Din tel quel, za vse nadaljne delnice pa po tečaju 110 Din tel quel. Novim subskribentom se dodelijo delnice po tečaju 112 Din tel quel. Delnice predstoječe emisije bodo opremljene s kuponi od 1. 1. 1928 dalje.

Subskripcija se vrši za Jugoslavijo pri:

Zadružni banki v Ljubljani, Aleksandrova cesta, ali
pri Splošni hranilnici in posojilnici za Jesenice in okolico, ali
pri Delavsko-kmečki hranilnici in posojilnici v Trzinu, ali
pri Hranilnem in posojilnem društvu delavcev v Mariboru, ali
pri Delavsko-kmečki hranilnici in posojilnici za Mežiško dolino v Prevaljah ter pri vseh podružnicah Konzumnega društva za Slovenijo.

V Ameriki pa pri:

Slovenski Narodni Podporni Jednoti, Chicago, Ill 2657 Lawndale Aveall.
Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill 111 West Jackson Blvd, ali
International Blding and Loan Association 6235 St. Clair Ave, Cleweland Ohio, ali
Frank Sakser, State Bank New York
Amalgamated bank of New-York 11/15 Onlon Squars.

Pri izrabí opcijske pravice je predložiti tudi delnice prejšnjih emisij. Subskripcijski rok poteče z dnem 10. decembra t. l. do katerega dne je položiti protivrednost podpisanih delnic v gotovini.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1927.

Upravni svet.